

EVOLUȚIA ISTORICĂ A JUDEȚULUI ARGEȘ

A. PRIMA ATESTARE DOCUMENTARĂ A MUNICIPIULUI PITEȘTI

În timpul domniei lui Mircea cel Bătrân (1386-1418) se poate constata prima atestare documentară a localității Pitești la data de 20 mai 1388, pe baza unui document prin care domnitorul acorda ctitoriei sale, mănăstirea Cozia, satele Orlești și Cricov, Piteștiul fiind menționat în cadrul daniei domnești „am mai dăruit și o moară în hotarul Piteștilor”.

B. Prima atestare documentară și evoluția istorică a județului Argeș

Prima mențiune a acestei unități administrativ-teritoriale apare într-un document emis de cancelaria lui Dan al II-lea, din 1423, în care este amintită localitatea Băișoara „Cu data aceasta s-a găsit un chrisovu din partea acestui domn al satului Băișoara din Loviștea, în județul Argeșului”.

Argeșul - plai legendar- înseamnă scaunul celei dintâi domnii românești și al celei dintâi bătălii câștigate pentru libertate, înseamnă reședința celui dintâi mitropolit al țării și este ziditorul și păzitorul celor mai vechi monumente de arhitectură și de pictură, de îndreptățită mândrie românească, dar și universală.

Aflat în bună parte pe valea superioară a râului Argeș, județul s-a extins în partea sa nord-vestică mult peste râul Olt, care delimita țara în două provincii distincte: Muntenia și Oltenia. Deși făcea parte din județele Munteniei, județul Argeș se întindea și în dreptul râului Olt, cuprinzând în hotarele sale întregul bazin al râului Lotru. În bazinul hidografic al acestui râu a existat, pe tot parcursul Evului Mediu, o unitate politico-administrativă creată de condițiile geografice specifice, care a avut o istorie deosebită de cea a Olteniei, în nord-estul căreia s-a aflat.

Primii voievozi care au avut reședința la Argeș au stăpânit această zonă montană încă înainte de a porni unificarea și au păstrat-o mai apoi în componența județului. Accesul în Loviștea era făcut doar dinspre județul Argeș, până către sfârșitul stăpânirii austriece în Oltenia, deoarece Valea Oltului era greu de străbătut prin defileul Munților Cozia.

În nordul județului Argeș, găsim cel mai vechi oraș medieval din Țara Românească-Câmpulung, caracterul său urban fiind finalizat la începutul secolului al XII-lea, când meseriașii și negustorii transilvăneni se stabilesc aici, loc de tranzit

și rută comercială importantă, care le oferă un loc prielnic de desfacere pentru produsele lor de bună calitate.

Acestea sunt meleagurile unde a luat ființă voievodatul lui Seneslau. Este locul scaunului celei dintâi domnii românești și al celei dintâi bătălii câștigate pentru libertate, în anul 1330, după victoria voievodului Basarab I asupra regelui Ungariei Carol Robert de Anjou, stabilindu-se la Câmpulung prima capitală a Țării Românești, până în anul 1369, când capitala este mutată la Curtea de Argeș. Argeșul reprezintă și reședința primului scaun mitropolitan ortodox (în 1359 la Curtea de Argeș), rămânând de atunci unul dintre principalele centre ale creștinismului.

C. Monumente istorice reprezentative

1. Biserica Buna Vestire din „Greci”

Cel mai vechi lăcaș de cult rămas în picioare din municipiul Pitești este reprezentat de ctitoria logofătului Ioan (Ivan) Noroceă din 1564. Asupra lăcașului de cult s-au desfășurat ample și temeinice lucrări de restaurare în perioada 1910 și 1912. Ca o remaniere a restaurării superficiale din 1860 și 1863 ce a compromis structura de rezistență. În 1914 este realizată o nouă pictură interioară de către zugravul Gheorghe Belizarie din localitatea Domnești. Pe lângă vechimea lăcașului de cult și biografia ctitorului impresionează, deoarece Ivan Noroceă a fost unul dintre dregătorii de bază a lui Mihai Viteazu (1593-1601), iar despre fiica lui, Velica Noroceă sunt vehiculate zvonuri mai mult sau mai puțin credibile conform cărora a avut relații extraconjugale cu domnul muntean, cum afirma și Nicolae Iorga „stăpâna prin iubire a Ardealului”.

2. Biserica Domnească „Sf. Gheorghe”

Acest lăcaș de cult a reprezentat ctitoria domnitorului Constantin Șerban și a doamnei Bălașa, fiind ridicată în 1656 și refăcută în secolul al XVII-lea. În anii 1844 și 1869 au fost realizate reparații și lucrări de consolidare. Între 1964 și 1969 sub conducerea arhitectului Ștefan Balș, biserica a fost restaurată. Elementele sale de natură arhitecturală sunt reprezentate de: planul trilobat, reprezentat de prezența a 3 turlă (una pe naos și alte două mai mici pe pronaos); pridvorul supraetajat susținut de coroane prin zidărie și pictura naosului realizată în manieră neoclasică de către Gh. Stoenescu.

3. Vechea Prefectură (Clădirea Muzeului Județean Argeș)

Clădirea în care deservește în momentul de față Muzeul Județean Argeș aparține curentului neolitic, aceasta fiind realizată în perioada 1898-1899 după planul arhitectului Dimitrie Maimarolu, în formă de „U”. Accesul în această clădire se realizează printr-o scară de onoare cu trepte de marmură, deasupra înălțându-se un balcon cu coloane corintice și fronton cu basorelief și acrotere. Clădirea muzeului situându-se pe fostul ansamblu al schitului mănăstiresc Buliga, schit mănăstiresc demolat pentru a face loc vechii fostei prefecturi a județului Argeș, devenită din 1970 sediul muzeului.

4. Ansamblul Primăriei Vechi (Galeria de Artă „Rudolf Schweitzer Cumpăna”)

A reprezentat sediul primăriei orașului Pitești până în 1970, clădirea fiind realizată în 1886 după planurile arhitectului Ion N. Sosolescu, cu sprijinul omului politic Mihail Kogălniceanu. Clădirea este realizată din zidărie de cărămidă, planșee de lemn și grinzi metalice. Aparținând stilului eclectic francez, cu parter și etaj, ansamblul fostei primării este susținut de opt coloane realizate în stil doric și corintic.

5. Muzeul Golești

Muzeul este adăpostit într-o clădire datând din secolul al XVII-lea și cuprinde secția memorială a familiei Golescu, secția istorică ce deține documente despre Revoluția de la 1821 (din această casă a fost ridicat Tudor Vladimirescu de eteriași și dus la Târgoviște spre a fi ucis) și secția de artă populară și etnografie.

6. Penitenciarul Pitești- Fosta închisoare a deținuților politici

Prin determinarea și consecvența A.F.D.P.R.-ului și Societății Culturale „Memoriale”, penitenciarul de maximă securitate unde s-a desfășurat sinistrul „Experiment Pitești” în perioada 1949-1951, a intrat în lista monumentelor istorice de importanță națională. În camera 4 spital, s-a manifestat poate cea mai categorică și abominabilă represiune a regimului comunist asupra deținuților, unde bestialitatea și oroarea îndurată de studențimea democrată și națională a atins cote inimaginabile.

D. Obiceiuri și tradiții în Argeș

1. Călușul

Încă din Evul Mediu, obiceiul Călușul a uimit prin măiestria dansului și frumusețea costumației, fiind recunoscut ca emblemă și notă distinctivă a

românilor. În secolele trecute, Călușul a fost atestat în toate spațiile locuite de români. Deși regăsit în toate teritoriile locuite de români, geografia acestui obicei arată varietate de la o regiune la alta și de la un secol la altul.

În Argeș, jocul a fost păstrat și dus mai departe, din generație în generație, de echipele de călușari din județ, precum și cele de la Stolnici, Bârla, Hârsești. De-a lungul timpului, pe marile scene, la festivaluri din țară și din străinătate, călușarii din Argeș au impresionat, demonstrând virtuozitate și o tehnică excepțională în reprezentațiile lor. Tocmai de aceea, călușul a rămas în timp o mândrie și o perlă a folclorului național.

Conducătorul cetei, vătaful, este cel care conduce și supraveghează întreaga ceremonie. Era recunoscut ca cel mai jucător „jucătorul cel mai iute de picior era ales vătaf”. Odată ales, vătafu devenea un personaj sacru, respectat și temut, considerându-se că are o „putere magică asupra Călușarilor”. Acesta trebuie să fie un bărbat cu calități și virtuți morale și de caracter deosebit, familiarizat cu toate Tainele Călușului, cunoscător al descântecelor, farmecelor și vrăjilor, constituind în sine o formă de moștenire. Respectul și autoritatea indiscutabilă a vătafului se prelungește, în forme diferite, în comunitate și după ultima secvență ceremonială, Spartul Călușului. Celălalt personaj de prima importanță în ceată este Mutul Călușului.

2. Sorcova

Aparținând obiceiurilor de Anul Nou, umblatul cu sorcova e mai cu seamă bucuria copiilor. Aceștia poartă o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori din hârtie colorată.

3. Steaua

De Crăciun și până la Bobotează copiii umblă cu steaua, un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acest obicei vrea să amintească steaua care a vestit nașterea lui Iisus și i-a călăuzit pe cei trei magi.